**Karta modułu/przedmiotu**

| Wypełnia Zespół Kierunku | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Nazwa modułu (bloku przedmiotów): **PRZEDMIOTY KIERUNKOWE** | | | | | Kod modułu: C | |
| | Nazwa przedmiotu: **PSYCHOLOGIA RÓŻNIC INDYWIDUALNYCH** | | | | | Kod przedmiotu: C/17 | |
| | Nazwa jednostki organizacyjnej prowadzącej przedmiot / moduł: **INSTYTUT PEDAGOGICZNO-JĘZYKOWY** | | | | | | |
| | Nazwa kierunku: **PSYCHOLOGIA – jednolite studia magisterskie** | | | | | | |
| | Moduł: **psychologia wychowawczo-edukacyjna/ psychologia kliniczna i zdrowia** | | | | | | |
| | Forma studiów: **STACJONARNE** | | Profil kształcenia: **PRAKTYCZNY** | | Poziom studiów: **JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE** | | |
| | Rok / semestr**: I/2** | | Status przedmiotu /modułu: **OBOWIĄZKOWY** | | Język przedmiotu / modułu: **POLSKI** | | |
| | Forma zajęć | wykład | ćwiczenia | laboratorium | projekt | seminarium | inne (wpisać jakie) |
| | Wymiar zajęć (godz.) | **30** | **45** | | | | |

| | |
|---|---|
| Koordynator przedmiotu / modułu* | dr hab. Aleksandra Błachnio, prof. uczelni |
| Prowadzący zajęcia* | dr hab. Aleksandra Błachnio, prof. uczelni, dr Rafał Lawendowski |
| Cel kształcenia przedmiotu / modułu | Poznanie problematyki i specyfiki różnic indywidualnych na tle innych działów współczesnej psychologii. Zapoznanie z koncepcjami psychologicznymi dotyczącymi: inteligencji, zdolności, twórczości, temperamentu, motywacji osiągnięć, stylów poznawczych. Opanowanie umiejętności interpretowania zachowań człowieka w aspekcie różnic indywidualnych w oparciu o poznane teorie. |
| Wymagania wstępne | |

** Zmiany koordynatora przedmiotu oraz prowadzącego zajęcia dokonuje Dyrektor Instytutu po akceptacji Prorektora ds. Kształcenia. Nowy koordynator przedmiotu oraz prowadzący przedmiot potwierdza zapoznanie się z treściami zawartymi w karcie przedmiotu.*

| **EFEKTY UCZENIA SIĘ** | | |
|---|---|---|
| Nr efektu uczenia się/ grupy efektów | Opis efektu uczenia się | Kod kierunkowego efektu uczenia się |
| 01 | Student zna i rozumie w pogłębionym stopniu zagadnienia z zakresu psychologii różnic indywidualnych, terminologię, zna i rozumie zagadnienia dotyczące charakterystycznych dla psychologii różnic indywidualnych: temperament, inteligencja, style poznawcze, zdolności, twórczość, motywacja osiągnięć. | PS_W02<br>PS_W04 |
| 02 | Zna i rozumie w pogłębionym stopniu zagadnienia na temat procesów poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych osób twórczych, zna uwarunkowania tych procesów, zależności różnych aspektów różnic indywidualnych oraz współczesne osiągnięcia badań w tym zakresie. | PS_W05<br>PS_W10 |

| | | |
|---|---|---|
| 03 | Zna i rozumie charakterystykę funkcjonowania osób zdolnych i trudności, których mogą doświadczać oraz ma wiedzę o wpływie osobowości i różnic indywidualnych na funkcjonowanie tych osób w różnych środowiskach. | PS_W11 |
| 04 | Student potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii różnic indywidualnych do analizowania i interpretowania ludzkich zachowań, potrafi skutecznie wykorzystać wiedzę do oceny specyfiki inteligencji i zdolności. | PS_U01<br>PS_U02 |
| 05 | Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do przeanalizowania sytuacji osoby zdolnej oraz przygotować diagnozę funkcjonowania zdolnego ucznia, w tym ocenić koszty emocjonalne i społeczne wysokich osiągnięć szkolnych oraz udzielić wsparcia w rozwoju uzdolnień. | PS_U04<br>PS_U05<br>PS_U06 |
| 06 | Jest gotów przyjąć postawę szacunku wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej, okazać zrozumienie dla osób zdolnych i twórczych oraz ich trudności. | PS_K02 |
| 07 | Jest gotów do współpracy z profesjonalistami, których działalność koncentruje się na wspieraniu osób o zróżnicowanym poziomie zdolności indywidualnych, w tym osób wybitnie zdolnych. | PS_K04 |

**TREŚCI PROGRAMOWE**

**Wykład**

Charakterystyka opisu psychologii różnic indywidualnych. Czynniki determinujące występowanie różnic indywidualnych (genetyczne i środowiskowe). Inteligencja – definicja, tradycje w badaniach inteligencji zagadnienie dziedziczenia inteligencji oraz jej rozwoju. Współczesne koncepcje inteligencji społecznej, emocjonalnej i ekologicznej. Style poznawcze i ich specyfika, znaczenie stylów poznawczych dla funkcjonowania intelektualnego, style poznawcze a osobowość. Style myślenia, specyfika, zależności między stylami poznawczymi i stylami myślenia, związek stylów myślenia z osiągnięciami szkolnymi i zawodowymi. Temperament – pojęcie, teorie, znaczenie. Regulacyjna Teoria Temperamentu J. Strelaua. Czasowa charakterystyka zachowania, poziom energetyczny zachowania i jego rola w regulacji stymulacji. Funkcjonalne znaczenie temperamentu. Style i strategie radzenia sobie ze stresem (klasyfikacja: Lazarusa i Folkman, Endlera i Parkera). Współczesne tendencje w badaniach twórczości. Strategie myślenia twórczego oraz przyczyny jego ograniczania. Rozwijanie zdolności twórczych. Zdolności specjalne: np. muzyczne, plastyczne, matematyczne, językowe. Wybitne zdolności, teorie, uwarunkowania genetyczne i środowiskowe, związek z psychologią inteligencji i osobowości. Psychologiczna charakterystyka osoby zdolnej. Wybrane zagadnienia psychologicznego wspomagania osób wybitnie zdolnych. Psychologia różnic indywidualnych a psychologia osobowości. Zastosowanie psychologii różnic indywidualnych (doradztwo zawodowe, szkolne i rodzinne, dobór pracowników, diagnoza chorób psychicznych, ekspertyzy sądowe).

**Ćwiczenia**

Naiwne koncepcje inteligencji a koncepcje psychologiczne (hierarchiczne, czynników równorzędnych, biologiczne). Determinanty inteligencji – natura czy kultura? Inteligencja a wybitne zdolności. Pomiar inteligencji i osobowości. Wyzwania metodologiczne a metody pomiaru konstruktów psychicznych. Temperament – ujęcie historyczne a ujęcie współczesne. Regulacyjna teoria temperamentu a formalna charakterystyka zachowania. Temperament a osiągnięcia. Teorie temperamentu skoncentrowane na dziecku: Interakcyjna teoria temperamentu Thomasa i Chess: syndrom dziecka „łatwego", „trudnego" i „wolno rozgrzewającego się"; temperament a zaburzenia zachowania.

Psychologiczne kryteria twórczości. Charakterystyka procesów poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych towarzyszących twórczości. Twórczość jako transgresja – podejście J. Kozieleckiego. Koncepcja interakcji twórczej E. Nęcki. Wybrane koncepcje i modele wybitnych zdolności. Zdolności specjalne. Problemy endogenne i egzogenne uczniów wybitnie zdolnych. Kształcenie egalitarne vs. elitarne – dyskusja. Osiągnięcia szkolne a zdolności umysłowe i osobowość. Trening twórczości.

| |
|---|
| Motywacja osiągnięć. Pomiar motywacji osiągnięć oraz jej znaczenie dla funkcjonowania człowieka. Związki mądrości z inteligencją, zdolnościami, twórczością, osobowością. |
| **Laboratorium** |
| |
| **Projekt** |
| |
| **Seminarium** |
| |
| **Inne** |
| |

| | |
|---|---|
| Literatura podstawowa* | – Matczak, A., *Style poznawcze.* w: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki. Gdańsk, GWP 2007.<br>– Nęcka, E., *Psychologia twórczości.* Gdańsk, GWP 2001.<br>– Nęcka, E. *Twórczość*. W: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki. Gdańsk, GWP 2007.<br>– Nęcka, E., *Inteligencja.* W: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki, Gdańsk, GWP 2007.<br>– Pietrasiński, Z., *Mądrość czyli świetne wyposażenie umysłu.* Warszawa, SCHOLAR 2001.<br>– Sękowski, A. E., *Psychologia zdolności. Współczesne kierunki badań.* Warszawa, PWN 2004.<br>– Sękowski, A. E., Klinkosz, W., *Zdolności człowieka w ujęciu współczesnej psychologii*. Lublin, TN KUL 2010.<br>– Strelau, J., *Psychologia różnic indywidualnych*. Warszawa, SCHOLAR 2010.<br>– Strelau, J., Zawadzki, B., *Psychologia różnic indywidualnych* w: J. Strelau i D. Doliński (red.), Psychologia akademicka. Gdańsk, GWP 2010. |
| Literatura uzupełniająca* | – Gardner H. Kornhaber M.L., Warren K., *Inteligencja. Wielorakie perspektywy*. Warszawa, WSiP 2001.<br>– Klinkosz, W. i Sękowski A. E., LMI - *Inwentarz Motywacji Osiągnięć. Podręcznik.* Warszawa, PTP 2018.<br>– Krasowicz-Kupis G., Wiejak K., *Skala inteligencji Wechslera dla dzieci (WISC-R) w praktyce psychologicznej*. Warszawa, PWN 2006.<br>– Limont, W., Cieślikowska, J., *Wybrane zagadnienia edukacji uczniów zdolnych*. Kraków, W Impuls 2005.<br>– Nęcka, E., *Proces twórczy i jego ograniczenia.* Kraków, Impuls 1999.<br>– Nosal, Cz., *Temporalność a temperament*. W: M. Marszał-Wiśniewska, T. Klonowicz i M. Fajkowska-Stanik (red.), Psychologia różnic indywidualnych. Gdańsk, GWP 2003. |
| Metody kształcenia stacjonarnego | Wykład informacyjny z prezentacją multimedialną, wykład problemowy, metody aktywizujące, praca w grupach i indywidualna, dyskusja, samokształcenie. |
| Metody kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość | Metoda projektów z wykorzystaniem zdalnych technik audiowizualnych, praca na platformach edukacyjnych, np. MS Teams, Moodle |

* *Literatura może być zmieniona po akceptacji Dyrektora Instytutu*

| Metody weryfikacji efektów uczenia się | | Nr efektu uczenia się/grupy efektów |
|---|---|---|
| Aktywne uczestnictwo, wypowiedzi w trakcie zajęć, praca indywidualna i grupowa. | | 01,02,03,04,05, 06,07 |
| Analiza sytuacji problemowej, analiza przypadku | | 04,05,06,07, |
| Opracowanie prezentacji na wskazany temat. | | 01,02,03,04,05 |
| Formy i warunki zaliczenia | Egzamin pisemny | |

| NAKŁAD PRACY STUDENTA | | | |
|---|---|---|---|
| Rodzaj działań/zajęć | Liczba godzin | | |
| | Ogółem | W tym zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym | W tym udział w zajęciach przeprowadzanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość |
| Udział w wykładach | 30 | - | 10 |
| Samodzielne studiowanie | 20 | - | |
| Udział w ćwiczeniach audytoryjnych i laboratoryjnych, warsztatach, seminariach | 30 | 20 | |
| Samodzielne przygotowywanie się do ćwiczeń | 20 | 10 | |
| Przygotowanie projektu / eseju / itp. | 30 | 15 | |
| Przygotowanie się do egzaminu / zaliczenia | 20 | 10 | |
| Udział w konsultacjach | 1 | | 1 |
| Inne | | | |
| **ŁĄCZNY nakład pracy studenta w godz.** | 151 | 55 | 11 |
| **Liczba punktów ECTS za przedmiot** | **6** | | |
| Liczba punktów ECTS związana z zajęciami praktycznymi | **2,2** | | |
| Liczba punktów ECTS związana z kształceniem na odległość (kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość)[1] | **0,4** | | |
| Liczba punktów ECTS za zajęciach wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich | **3,2** | | |

[1] W przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne metody i techniki kształcenia na odległość mogą być wykorzystywane pomocniczo